II

(Aktai, priimti remiantis EB ir (arba) Euratomo steigimo sutartimis, kurių skelbti neprivaloma)

SPRENDIMAI

KOMISIJA

KOMISIJOS SPRENDIMAS

2008 m. spalio 21 d.

dėl valstybės pagalbos C 9/07 (ex N 608/06), kurią Ispanija ketina suteikti įmonei *Industria de Turbo Propulsores*

(pranešta dokumentu Nr. C(2008) 6011)

(Tekstas autentiškas tik ispanų kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

(2009/179/EB)

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač jos 88 straipsnio 2 dalies pirmąją pastraipą,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės susitarimą, ypač į jo 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

paprašiusi suinteresuotųjų šalių pateikti savo pastabas pagal minėtų straipsnių nuostatas ([1]),

atsižvelgdama į tas pastabas,

kadangi:

1. PROCEDŪRA

(1) 2006 m. rugsėjo 11 d. raštu Ispanija Komisijai pranešė apie priemonę, susijusią su valstybės pagalba, kurią ji ketino suteikti įmonei *Industria de Turbo Propulsores*.

(2) 2007 m. kovo 21 d. raštu Komisija pranešė Ispanijai apie sprendimą pradėti pagal EB sutarties 88 straipsnio 2 dalį procedūrą dėl šios priemonės.

(3) Komisijos sprendimas pradėti procedūrą buvo paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ([2]). Komisija paprašė suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas dėl priemonės.

(4) 2007 m. birželio 4 d. Ispanijos valdžios institucijos pateikė savo pastabas.

(5) 2007 m. birželio 13 d. raštu pagalbos gavėja, įmonė *Industria de Turbo Propulsores* (toliau – ITP), pateikė savo pastabas.

(6) 2007 m. birželio 13 d. įmonė *Rolls-Royce* (toliau – RR), kuri sprendime pradėti procedūrą buvo nurodyta kaip galima netiesioginės pagalbos gavėja, pateikė savo pastabas.

(7) 2007 m. birželio 19 d. raštu Komisija šias pastabas persiuntė Ispanijai, kuri į jas atsakė 2007 m. liepos 12 d.

([1]) OL C 108, 2007 5 12, p. 18.

([2]) Žr. 1 išnašą.

(8) 2007 m. gruodžio 19 d. raštais, adresuotais Ispanijai, ITP ir RR, Komisija paprašė bylos šalių pateikti papildomos informacijos.

(9) ITP atsakė 2008 m. vasario 25 d. raštu.

(10) Ispanijos valdžios institucijos atsakė 2008 m. vasario 29 d. raštu.

(11) RR atsakė 2008 m. kovo 5 d. raštu.

(12) 2008 m. kovo 12 d. Komisija Ispanijai persiuntė informaciją, gautą iš ITP ir RR. 2008 m. balandžio 9 d. Ispanija pateikė pastabas dėl šios informacijos.

(13) 2008 m. birželio 26 d. Komisija paprašė Ispanijos pateikti papildomos informacijos.

(14) Ispanijos valdžios institucijos atsakė 2008 m. liepos 17 d. raštu. Vėliau, 2008 m. rugpjūčio 7 d., Ispanija pateikė pataisytą šio rašto versiją.

(15) Galiausiai 2008 m. rugsėjo 18 d. raštu Ispanijos valdžios institucijos pateikė galutinius pagalbos dydžio apskaičiavimus, kartu su pataisytais pagalbos mokėjimo ir grąžinimo tvarkaraščiais.

2. **PRIEMONĖS TIKSLAS**

(16) Ispanijos valdžios institucijos ketina suteikti pagalbą ITP, kad ji galėtų dalyvauti kuriant *Trent 1000* variklį, kurį *Boeing B 787* orlaiviui kuria RR. Projektas pradėtas 2005 m., baigsis 2009 m.

(17) Pagalbos gavėja – ITP – orlaivių variklių gamybos bendrovė, įsikūrusi Ispanijoje. Jos pagrindinė buveinė yra remtiname regione, Baskų krašte. Kiti netoli Madrido jai priklausantys įrenginiai taip pat yra remtiname regione (EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktas).

(18) ITP yra didelė įmonė: jos apyvarta 2006 m. iš viso sudarė apie 439 mln. EUR. ITP ir jos pavaldžiosiose bendrovėse dirba apie 2 400 žmonių. Jos akcininkės yra įmonės *Sener Aeronáutica* (53,125 % akcijų) ir *Rolls-Royce* (46,875 % akcijų).

(19) ITP gamina variklius aviacijos ir kosmoso sektoriui. Ji kuria aviacijos ir kosmoso sektoriaus variklius bei dujų turbinas, atlieka susijusius mokslinius tyrimus ir vykdo taikomąją veiklą, tuos variklius ir dujų turbinas gamina, surenka ir bando. ITP įsteigta 1991 m. Ši įmonė dalyvavo kuriant kitus variklius kariniam sektoriui, pavyzdžiui, *EJ200* orlaiviui *Eurofighter Typhoon*, ir civiliniam sektoriui, pavyzdžiui, *Trent 500* ir *Trent 900*. Įgyvendinant pastarąsias dvi programas jai buvo skirta pagalba ([3]).

(20) Priemonė, apie kurią pranešta, susijusi su parama moksliniams tyrimams ir taikomajai veiklai (toliau – MTTV), kurią vykdo ITP kurdama *Trent 1000*. Be *Trent 1000*, orlaivį B787 taip pat varys kitas variklis, pavadintas *GenX*, kurį kartu su kitais partneriais kuria *General Electric*.

(21) *Trent 1000* kuria RR ir keli riziką bei įplaukas pasidalijantys partneriai (angl. *risk and revenue sharing partner*, toliau – RRSP): be ITP dalyvauja ir šios bendrovės: *Mitsubishi Heavy Industries*, *Kawasaki Heavy Industries*, *Goodrich*, *Hamilton Sundstrand* ir *Carlton Forge*. 2007 m. rugpjūčio 7 d. *Trent 1000* buvo suteiktas tinkamumo skraidyti pažymėjimas. Tačiau variklio eksploatacijos pradžia atidėta labai vėluojant kurti patį orlaivį (atsižvelgiant į pradinį tvarkaraštį).

(22) *Trent 1000* kūrimo projekte ITP dalyvauja kaip 11 % akcijų turintis RRSP. 2004 m. rugsėjo 28 d. su RR buvo pasirašytas susitarimo memorandumas. Galutinį rizikos ir įplaukų dalijimosi susitarimą (angl. *Risk and Revenue Sharing Agreement*, toliau – RRSA) abi bendrovės pasirašė 2005 m. liepos 15 d.

(23) Visos ITP investicijos į projektą sudaro […] (*) EUR, jos suskirstytos šitaip: […] EUR – MTTV išlaidoms; daugiau kaip […] EUR – pramonės investicijoms į turbinos gamybą; […] EUR – kitoms išlaidoms (IT, sertifikavimas, transportas ir pan.).

(24) ITP yra atsakinga už žemo slėgio turbinos kūrimą naujajam varikliui. Kuriant žemo slėgio turbiną RR nustatė šiuos plačių užmojų technologinius tikslus: įsigijimo išlaidas sumažinti […] %, kūrimo laiką – […] %, svorį – […] %, o triukšmo lygį – […] dB.

([3]) Atitinkamai bylos C 38/01 ir N 165/03.
(*) Verslo paslaptis.

(25) Siekdama šių tikslų ir vykdydama MTTV, ITP susidūrė su šiomis problemomis:

— naujos medžiagos ir procesai: pirmą kartą kai kurioms dalims bus naudojamos naujos medžiagos, todėl bus taikomi nauji procesai;

— mechaninė technologija: ITP sukurs naują sandarinimo sistemą, optimizuos montavimą ir patobulins struktūrą;

— aerodinamika: nauja profilių konstrukcija;

— technologija ir metodologija: šiam varikliui sukurti reikalingas laikas yra vieneriais metais trumpesnis už ankstesnių variklių kūrimo laiką; kad RR įvykdytų šį reikalavimą, ITP turi įdiegti atitinkamas priemones pasikartojantiems apskaičiavimams atlikti.

3. SPRENDIME PRADĖTI PROCEDŪRĄ IŠREIKŠTOS ABEJONĖS

(26) Komisija nusprendė pradėti procedūrą pirmiausia todėl, kad neturėjo pakankamai informacijos apie sprendimą teikti pagalbą (Ispanija pranešė tik apie antrą išmokos dalį). NET po to, kai buvo išsiųsti du prašymai suteikti informacijos ([4]), faktinės informacijos apie suteiktą pagalbą nepakako.

(27) Antra, Komisija abejojo arba jai trūko informacijos, arba ir abejojo, ir stokojo informacijos įvairiais klausimais:

— reikėjo įrodyti rinkos nepakankamumą,

— nebuvo įrodytas skatinamasis poveikis,

— įvairių abejonių kilo dėl veiklos pagal MTTV kategorijas klasifikavimo ir ar išlaidos atitiko reikalavimus,

— abejota dėl pagalbos priemonės ir pagalbos intensyvumo,

— abejota dėl regioninės priemokos taikymo,

— abejota dėl tarptautinio bendradarbiavimo priemokos taikymo,

— buvo tikėtina, kad RR gauna netiesioginę pagalbą,

— abejota dėl atitinkamos rinkos ir poveikio konkurencijai.

(28) Atsižvelgiant į faktinį neapibrėžtumą ir kilusias abejones, pirmiausia bus apibrėžta sprendimo taikymo sritis, ypač susijusi su sprendimų priėmimo procesu (ir dviejų etapų strategija, kurią nustatė Ispanijos valdžios institucijos). Vėliau sprendime bus nagrinėjama, ar buvo suteikta pagalba, ir paaiškinamos taisyklės, taikomos siekiant įvertinti priemonės suderinamumą. Po to bus išsklaidytos visos abejonės, išreikštos sprendime pradėti procedūrą.

(29) Kad būtų išvengta pasikartojimų ir lengviau suprantama, tyrimo metu gauta informacija, įskaitant Ispanijos valdžios institucijų ir kitų šalių pastabas, bus pateikta aptariant kiekvieną klausimą.

4. DVIEM DALIMIS IŠMOKAMA PAGALBA

(30) Pirma, sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonę dėl priemonės, apie kurią pranešta, taikymo srities, t. y. ar vertinama pagalba apsiribojo pagalba, apie kurią pranešta, ar ją dar sudarė paskola, kurią Ispanija pagal esamą pagalbos schemą jau suteikė ITP tam pačiam projektui vykdyti.

(31) 2004 m. birželio mėn. pirmuoju raštu Pramonės, turizmo ir prekybos ministerijai (toliau – ministerija) ITP apskritai paprašė pagalbos. 2004 m. rugsėjo 29 d. ITP pateikė oficialų prašymą suteikti apie 40 mln. EUR pagalbą dalyvavimui kuriant *Trent 1000*.

(32) Ispanijos valdžios institucijos suteikė paramą projektui dviem išmokų dalimis, o tai sudarė sąlygas viešajai institucijai CDTI suteikti paskolą ITP.

([4]) 2006 m. spalio 10 d. ir lapkričio 30 d. Komisijos raštai.

(33) Sprendimą dėl pirmosios išmokų dalies, kuri buvo skirta padengti tų metų išlaidas, CDTI priėmė 2005 m. lapkričio 30 d. Pirmoji išmokų dalis buvo skirta kaip beprocentė 9 mln. EUR paskola, pagrįsta esama schema ([5]).

(34) Sprendimą dėl antrosios išmokų dalies, kuri buvo skirta padengti likusias išlaidas, CDTI priėmė 2006 m. birželio 26 d. Antroji dalis taip pat buvo skirta kaip beprocentinė paskola, tačiau atrodo, kad jos grąžinimas buvo susietas su variklio pardavimu. Ši išmokų dalis atitinka pagalbą, apie kurią 2006 m. rugsėjo 11 d. Ispanija pranešė Komisijai ir kurios suma iš pradžių buvo nustatyta 27 850 000 EUR.

(35) Ispanijos valdžios institucijos paaiškino, kad ši dviejų etapų strategija pasirinkta dėl šiuo laikotarpiu atsiradusių administravimo pokyčių, susijusių su institucija, kompetentinga valdyti didelę MTTV pagalbą aeronautikos sektoriui. Iš tiesų, kaip nurodė Ispanijos valdžios institucijos, pateikdamos, *inter alia*, įvairių posėdžių protokolus, tą kompetenciją iš ministerijos perėmė CDTI, o šis perėmimas truko gana ilgai.

(36) Ispanijos valdžios institucijos paaiškino, kad 2005 m. CDTI galėjo suteikti tik pirmąją riboto dydžio paskolą. Kai kompetencija buvo galiausiai perduota, CDTI priėmė sprendimą suteikti antrąją paskolos dalį, apie kurią (kaip pagalbos priemonę) pranešė Ispanija.

(37) Nėra tokio ministerijos ar CDTI vidinio dokumento, priimto anksčiau už priemonę, apie kurią pranešta, kuris aiškiai ir tiksliai patvirtintų Vyriausybės ketinimą paremti projektą. Antra vertus, Ispanijos valdžios institucijų pateiktuose dokumentuose galima rasti daug nuorodų į projektą ir jo reikšmę Ispanijos ekonomikai.

(38) Be to, įsidėmėtina, kad nėra jokio Vyriausybės rašto ITP, kuriuo būtų patvirtinamas ketinimas suteikti pagalbą, yra tik kelios netiesioginės nuorodos į pagalbos schemą, skirtą remti orlaivių variklių gamybą ([6]), kuriose aiškiai minimas B787. Ši schema būtų buvusi pagrįsta ankstesniais atvejais, kuriems Komisija pritarė ([7]). Ispanijos valdžios institucijų nuomone, 2005 m. CDTI sprendimas turi būti laikomas ITP skirtu patvirtinimu, kad Ispanijos Vyriausybė ketina teikti pagalbą visam projektui.

(39) Galiausiai Ispanijos valdžios institucijos teigia, kad ITP turėjo teisėtų lūkesčių gauti pagalbą, nes tuo tarpu CDTI suteikė pagalbą ITP, kompensuodama 2005 m. projekto išlaidas. Apie šią pagalbą Komisijai nebuvo pranešta, nes ji buvo pagrįsta patvirtinta pagalbos schema ir nesiekė ribos, kurią peržengus reikia individualaus pranešimo.

(40) Remdamasi pateiktais dokumentais ir ypač atsižvelgdama į administracinės kompetencijos pokyčius Komisija gali daryti išvadą, kad dvi paskolos turėtų būti laikomos dviem tos pačios pagalbos išmokos dalimis.

(41) Komisija pažymi, kad Ispanijos valdžios institucijos pripažįsta, kad padarė klaidą pranešdama tik apie antrąją paskolą, ir kad šiuo atveju Komisija turėtų vertinti bendrą dviejų paskolų sumą.

(42) Individuali pagalba MTTV projektams gali būti suteikta *ad hoc* arba pagal patvirtintą pagalbos schemą. Atvejų, kurie vertinami atskirai, vertinimo kriterijai nurodyti Bendrijos valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, taikomajai veiklai ir naujovių diegimui sistemos (toliau – MTTVN sistema) 7 skyriuje.

(43) Remiantis šiais kriterijais valstybė narė negali dirbtinai skaidyti pagalbos dideliems projektams į kelias dalis, nes taip būtų lengva nepaisyti pranešimo ribų ir apeiti taisykles, susijusias su išsamiu didelių atvejų vertinimu. Leisti valstybei narei skaidyti projektus reikštų atsisakyti principo telkti Komisijos kontrolę į labiausiai konkurenciją galinčius iškraipyti atvejus.

(44) Komisija negali pritarti tam, kad ITP būtų atsiradę teisėti lūkesčiai gauti pagalbą. CDTI kompetencija buvo ribota, todėl jokios paramos, suteiktos šios institucijos, nebūtų galima laikyti valstybės pažadu skirti didesnę pagalbos sumą. CDTI ir ITP derybos, kurios vyko prieš priimant galutinį sprendimą dėl pagalbos, rodo, kad nors Ispanijos valdžios institucijos išreiškė teigiamą nuomonę dėl projekto paramos, ITP neturėjo teisėtų lūkesčių gauti kokią nors konkrečią pagalbos sumą. Galiausiai ITP nebuvo leista gauti visą pagalbą, kol iš esmės nebuvo priimtas sprendimas dėl antrosios išmokų dalies.

(45) Atsižvelgdama į išskirtinę padėtį, kuri susidarė dėl pokyčių Ispanijos administracijoje pagalbos skyrimo metu, Komisija daro išvadą, kad abi paskolos yra tos pačios pagalbos išmokos dalys ir kad apie jas abi turėjo būti pranešta. Todėl sprendimas priimamas dėl bendros dviejų paskolų sumos.

([5]) Anot Ispanijos valdžios institucijų, CDTI valdoma schema galiojo prieš Ispanijai įstojant į Europos bendriją 1986 m.
([6]) Be to, ITP yra vienintelė Ispanijos gamintoja tame sektoriuje.
([7]) C 38/01 ir N 165/03.

(46) Be to, Komisija pažymi, kad pagalbos teikimo procesą vertinti būtų buvę daug lengviau, jei Ispanijos valdžios institucijos iš pradžių būtų patvirtinusios ITP savo ketinimą suteikti pagalbą, nebūtinai iškart nurodydamos sumą ir sąlygas. Dėl tokio ketinimų rašto su jame pateikta būtina nuoroda į sustabdymo nuostatą, susijusią su prievole pranešti apie pagalbą Komisijai, būtų lengviau vertinti šį atvejį, ypač skatinamąjį pagalbos poveikį ([8]).

5. **PAGALBA**

(47) Kaip nurodyta sprendime pradėti procedūrą, vertinama priemonė patenka į Sutarties 87 straipsnio 1 dalies taikymo sritį. Šios išvados neginčijo nė viena šalis.

(48) Ispanijos valdžios institucijos pranešė apie priemonę kaip apie valstybės pagalbą. Priemonę sudaro valstybės ištekliai, šiuo atveju pagal pagalbos schemą tvarkomi viešosios institucijos. Kaip nurodyta jos interneto svetainėje ([9]), CDTI – tai Ispanijos viešoji organizacija, pavaldi Pramonės, turizmo ir prekybos ministerijai, kurios tikslas – skatinti technologijų naudojimą Ispanijos bendrovėse. Priemonė skirta ITP grupei, kuriai suteikiamas pranašumas. ITP veikia sektoriuje, kuriame vyksta didelės apimties prekyba tarp valstybių narių, o projektas susijęs su produktu, kurį kuriant dalyvauja keli tarptautiniai partneriai. Todėl patvirtinama, kad daromas poveikis prekybai, o priemonė turėtų būti laikoma valstybės pagalba, kaip apibrėžta Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje.

6. **SUDERINAMUMAS**

(49) Komisija vertino priemonę remdamasi Sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktu, ypač atsižvelgdama į nuostatas, susijusias su pagalba MTTV, kurios nuo 2007 m. sausio 1 d. įtrauktos į Bendrijos valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, taikomajai veiklai ir naujovių diegimui sistemą ([10]) (toliau – MTTVN sistema).

(50) Kaip nurodyta sprendime pradėti procedūrą, Komisija vertino pagalbą remdamasi MTTVN sistema, nes jos 10.3 skyriuje aiškiai nustatoma, kad „Komisija taikys šią sistemą visiems pagalbos projektams, dėl kurių ji raginama priimti sprendimą po sistemos paskelbimo Oficialiajame leidinyje, net jei apie projektus Komisijai bus pranešta iki sistemos paskelbimo“.

(51) Vertindama pranešimą Komisija išsiuntė du prašymus pateikti informacijos ([11]), kuriuose iškėlė nemažai klausimų. Tuose raštuose Komisija aiškiai pabrėžė, kad nuostatoje dėl *consecutio legis* MTTVN sistemoje (minėtas 10.3 skyrius) nurodoma, kad Komisija turi vertinti atvejį laikydamasi sprendimo priėmimo metu galiojančių taisyklių.

(52) Be to, antrame 2006 m. lapkričio 28 d. rašte Komisija nurodė, kad šioje byloje gali reikėti pradėti procedūrą, pagrįstą Sutarties 88 straipsnio 2 dalimi.

(53) Ispanijos valdžios institucijos paprašė Komisijos vertinti bylą remiantis 1996 m. Bendrijos valstybės pagalbos moksliniams tyrimams ir plėtrai skirta programa, kuri galiojo pranešimo metu, nes apie pagalbą pranešta 2006 m. rugsėjo 11 d., o ITP pagalbos paprašė 2004 m.

(54) Remdamasi *Graphischer Maschinenbau* byla ([12]) Ispanija teigia, kad jei ji būtų teisėtai suteikusi pagalbą, turėtų būti taikoma 1996 m. Bendrijos valstybės pagalbos moksliniams tyrimams ir plėtrai programa. Kadangi, Ispanijos nuomone, MTTVN sistema, taikoma nuo 2007 m. sausio 1 d., yra labiau ribojanti už 1996 m. Bendrijos valstybės pagalbos moksliniams tyrimams ir plėtrai programą, taikydama naująsias taisykles Komisija nubaus valstybę narę, kuri pranešė apie pagalbą.

(55) Komisija pažymi, kad, jos nuomone, Ispanijos argumentas yra nesvarstytinas ir kad ši teismo praktika netaikoma dabartinei bylai, nes MTTVN sistemos 10.3 punkte aiškiai išdėstomos taisyklės, kurias Komisija taikytų vertindama bylas.

(56) Be to, Komisija mano, kad Ispanijos argumentas, jog MTTVN sistema yra labiau ribojanti, nėra teisingas. Tiesiog individualių atvejų, kai teikiama didelė pagalbos suma, vertinimo nuostatose reikalaujama išsamiau pateikti įvairius pagalbos aspektus, įskaitant jos teigiamą poveikį. Didesnis išsamios informacijos kiekis nelaikytinas labiau ribojančiu. Priešingai, Komisija mano, kad pagrindiniai taisyklių aspektai išliko nepakitę arba tik nedaug pasikeitė mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos apibrėžtis, reikalavimus atitinkančios išlaidos, pagalbos intensyvumas ir pan.

(57) Savo pastabose Ispanijos valdžios institucijos taip pat teigia, kad Komisija, savo rašte nurodžiusi, kad jai kilo abejonių, turėjo iš karto pradėti procedūrą.

([8]) Panaši nuostata yra nacionalinių regioninės pagalbos teikimo gairių 38 punkte (OL C 54, 2006 3 4, p. 13), kuriame reikalaujama, kad valstybė narė ketinimų raštu praneštų gavėjui apie savo ketinimą suteikti pagalbą.

([9]) www.cdti.es

([10]) OL C 323, 2006 12 30, p. 1.

([11]) Žr. pirmą sprendimo pradėti procedūrą skyrių.

([12]) 2002 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas byloje T-126/99, *Graphischer Maschinenbau GmbH prieš Komisiją*, Rink. 2002 m., p. II-02427.

(58) Tačiau Komisija tvirtina, kad anksčiau priėmus sprendimą pradėti procedūrą niekas nepasikeistų dėl galutiniam sprendimui taikomų taisyklių, nes bet kuriuo atveju būtų taikomos tos taisyklės, kurios galiotų galutinio sprendimo priėmimo metu.

(59) Vis dėlto Ispanijos valdžios institucijos pateikė visą reikalingą informaciją, reikalaujamą MTTVN sistemos 7 skyriuje, dideliems individualiems projektams vertinti. Komisija iš šios informacijos gali susidaryti išsamų bylos vaizdą.

7. RINKOS NEPAKANKAMUMAS

(60) Siekiant tinkamai įvertinti pagalbą dideliam MTTV projektui būtina įvertinti priemonės tikslus, t. y. kokias rinkos nepakankamumo problemas ketinama spręsti.

(61) Pirma, pranešime Ispanijos valdžios institucijos nurodė, kad priemone siekiama išspręsti nepakankamos ir neproporcingos informacijos problemą, būtent susijusią su ilgalaikiais projektais, ir privataus finansavimo trūkumo problemą ypatingame sektoriuje, pasižyminčiame didele technologine rizika ir pajamomis po labai ilgo laiko. Ankstesniuose sprendimuose Komisija pripažino, kad yra toks rinkos nepakankamumas, susijęs su didelių programų finansavimu aviacijos ir kosmoso sektoriuje ([13]).

(62) Antra, Ispanijos valdžios institucijos teigė, kad vertinant rinkos nepakankamumą turėtų būti atkreiptas dėmesys į faktą, jog MTTV vykdoma remtinuose regionuose. MTTV mažiau išsivysčiusiuose regionuose apibūdintų tokie aspektai, kaip daugiau teigiamų išorės veiksnių, didesnė žinių sklaida ir nepakankama bei neproporcinga informacija.

(63) Tačiau MTTVN sistemos 7.3.1 punkte nurodoma, kad Komisija turi atsižvelgti į šiuos dalykus: „i) nepalankias sąlygas, susiklosčiusias dėl periferiškumo ir kitų regioninių ypatumų; ii) žemo MTTV ir naujovių diegimo veiklos lygio konkrečius vietos ekonominius duomenis, socialines ir (arba) istorines priežastis palyginti su atitinkamais vidutiniais duomenimis ir (arba) padėtimi atitinkamai nacionaliniu ir (arba) Bendrijos lygiu; ir iii) bet kokius kitus svarbius rodiklius, rodančius didesnį rinkos nepakankamumą“. Be įrodymų, pagrįstų šiais kriterijais, Komisija negalėjo patvirtinti, kad vertinama byla sietina su palankių sąlygų neturinčiais regionais.

([13]) Žr., pavyzdžiui, Komisijos sprendimus bylose N 165/03 (Ispanija, pagalba ITP kuriant *Trent 900*), N 372/05 (Prancūzija, pagalba *Snecma* kuriant variklį *SaM 146*), N 120/01 (Jungtinė Karalystė, pagalba *Rolls-Royce* kuriant *Trent 600* ir *Trent 900* variklius) ir naujausiose bylose N 195/07 (Vokietija, pagalba *Rolls-Royce Deutschland*) ir N 447/07 (Prancūzija, pagalba *Turbomeca*).

7.1. Neproporcinga informacija

(64) Ispanija pateikė papildomų argumentų, pagrindžiančių rinkos nepakankamumą, susijusį su neproporcinga informacija.

(65) Iš pradžių Ispanija atkreipė dėmesį į ypatingą orlaivio variklio kūrimo verslo modelį. Iš jo paaiškėjo, kad išankstinės investicijos yra labai svarbios, o pajamos gaunamos tik po ilgo laikotarpio (projekto pinigų srautas tampa teigiamas ir stabilizuojasi tik po [> 10] metų; bendras pinigų srautas tampa teigiamas po [> 15] metų), todėl siekiant mažinti bendrą riziką projektuose dalyvauja įvairūs partneriai.

(66) Antra, Ispanijos nuomone, sektoriaus bendrovių finansavimo šaltinis yra pinigų srautas, gaunamas iš ankstesnių projektų. Kadangi pajamų iš projekto sulaukiama tik praėjus daugiau kaip dešimtmečiui, nes daugiau jų gaunama parduodant atsargines dalis, o ne iš pradžių pardavinėjant variklius, naujas investicijas finansuoti gali tik bendrovės, kurios ilgai ir vieną po kitos vykdo programas.

(67) Ispanijos nuomone, ITP yra ganėtinai nauja bendrovė, nes buvo įsteigta tik 1989 m. Dėl savo amžiaus ITP dar negalėtų užtikrinti teigiamo pinigų srauto iš ankstesnių investicijų.

(68) Trečia, ITP pateikė informacijos apie sunkumus, su kuriais ji susidūrė pritraukdama lėšas savo investicijoms į projektą finansuoti. ITP nepateikė konkretaus rašto iš banko, kuriuo atsisakoma patenkinti tokį finansavimo prašymą, tačiau ji pateikė susirašinėjimo elektroniniu paštu su finansiniais tarpininkais ir verslo organizacijomis įrodymų ([14]), iš kurių matyti, kad bankai tokio pobūdžio projekto nefinansuoja.

(69) Kaip minėta 61 punkte ir 13 išnašoje, Komisija keliose situacijose pripažino, kad ypatingas orlaivių variklio kūrimo verslo modelis pasižymi neproporcinga informacija. Tačiau ši išvada nereiškia, kad bet kuris šio sektoriaus projektas susidurs su rinkos nepakankamumu. Akivaizdu, kad kai kuriais atvejais įvairios šio sektoriaus bendrovės galėjo finansuoti naujus projektus arba savo lėšomis, arba per finansų rinką. Komisija turi įvertinti, ar konkrečiu vertinamu atveju yra rinkos nepakankamumas.

([14]) Ypač HEGAN – Baskų krašto aeronautikos sektoriaus platforma.

(70) Šioje byloje, kaip jau pažymėta sprendime pradėti procedūrą, Ispanijos pateikti argumentai dėl rinkos nepakankamumo buvo laikomi pakankamais ir Komisijai nekilo konkrečių abejonių.

(71) Atsižvelgdama į naujus elementus, įskaitant ITP pateiktą informaciją, Komisija gali daryti išvadą, kad šios bylos požymis yra neproporcinga informacija. Komisija teigia, kad ITP atveju šis neproporcingumas yra iš dalies susijęs su bendrovės plėtros etapu, tačiau bendrovė artėja prie tokio amžiaus, kai pati galės finansuoti naujus projektus iš ankstesnių programų pajamų. Kitaip sakant, ITP netrukus pasieks tokį lygį, kai orlaivio variklių kūrimo bendrovės verslo modelis galės įprastai veikti.

(72) Todėl Komisija gali daryti išvadą, kad šioje byloje nustatytas rinkos nepakankamumas. Kaip nurodyta sprendime pradėti procedūrą, ji tuomet turi įvertinti, ar palankių sąlygų neturintis regionas padidina šį rinkos nepakankamumą.

7.2. **Palankių sąlygų neturintis regionas**

(73) Savo pastabose Ispanija pateikė kelis argumentus, pagrindžiančius teiginį, kad regione nėra palankių sąlygų, todėl tai didina rinkos nepakankamumą.

(74) Pirma, Ispanija pabrėžė, kad MTTV prisideda prie Lisabonos strategijos tikslų siekimo ir kad susitarimo dėl 2007–2013 m. finansinės perspektyvos ([15]) kontekste Ispanijai buvo skirtos papildomos 2 mlrd. EUR struktūrinių fondų lėšos MTTV skatinti. Ispanijos nuomone, šios skirtos lėšos akivaizdžiai parodo, kad MTTV srityje šalis buvo atsilikusi.

(75) Antra, Ispanija nurodė, kad vertinamame projekte MTTV bus vykdoma remtinuose regionuose, patenkančiuose į Sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkto taikymo sritį ([16]).

(76) Ispanija taip pat pabrėžė, kad ITP augimas Baskų krašte prisidėtų skatinant regioninę plėtrą regione, kuriam neigiamą poveikį padarė pramonės restruktūrizavimas (uždarytos sunkiosios pramonės įmonės).

(77) Be to, Ispanijos nuomone, projektas prisideda prie mokslo (mokslinių tyrimų organizacijos), technologijų (bandymų centrai) ir švietimo (inžinerijos mokykla) infrastruktūros vystymo regione.

(78) Galiausiai, Ispanijos valdžios institucijų nuomone, projektas prisideda kuriant subrangovų, kurie gali dirbti ypač pažangioje srityje, tinklą. Šiuo metu ITP Ispanijoje gali gauti tik [< 50] % reikalingų sąnaudų; ji siekia smarkiai padidinti šią proporciją.

(79) Baigdama Ispanija teigia, kad palankių sąlygų neturinčiame regione teigiamas projekto poveikis regiono lygmeniu prisideda sprendžiant rinkos nepakankamumo klausimą ir kad Komisija turėtų tai pripažinti.

(80) Ispanija taip pat tvirtina, kad jei Komisija nepripažins šios naudos, ji prieštaraus 1996 m. Bendrijos valstybės pagalbos moksliniams tyrimams ir plėtrai programos požiūriu, kuriuo automatiškai numatoma 5 % priemoka projektams, vykdomiems remtinuose regionuose, patenkančiuose į Sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkto taikymo sritį (o regionuose, patenkančiuose į Sutarties 87 straipsnio 3 dalies a punkto taikymo sritį – 10 % priemoka).

(81) Tiesa, kad statistiniai duomenys rodo, kad pagal MTTV išlaidas Ispanija atsilieka nuo ES vidurkio. Tačiau Komisija pažymi, kad tai nėra pakankamas argumentas *per se* pateisinti individualią pagalbą, tai labiau argumentas, kuris pagrįstų horizontalesnį požiūrį skatinant MTTV ([17]).

(82) Antra, Komisija pažymi, kad MTTV projektas vykdomas remtinuose regionuose. Komisija taip pat teigia, kad regioninės pagalbos priemoka į MTTVN sistemą nebuvo įtraukta todėl, kad tiesiog buvo siekiama geriau nukreipti valstybės pagalbą į tuos projektus, kurie prisideda prie ekonominio veiksmingumo didinimo. Komisija pripažino, kad valstybės pagalba gali padėti siekti arba teisingumo tikslų, pavyzdžiui, regiono plėtros, arba veiksmingumo tikslų, t. y. sprendžiant rinkos trūkumų klausimus ([18]). Todėl Komisija nuosekliai persvarstė įvairias valstybės pagalbos taisykles, suvienodindama valstybių priimtų priemonių tikslo suderinamumo sąlygas ([19]).

([15]) Europos Vadovų Tarybos dokumento 15931/05 dėl 2007–2013 m. finansinės perspektyvos 54*bis* punktas.

([16]) Žr. Komisijos sprendimą byloje N 626/06 dėl Ispanijos regioninės pagalbos plano, priimtą 2006 12 20.

([17]) 2007 ir 2008 m. Komisija patvirtino kelias pagalbos schemas, remiančias MTTV veiklą, apie kurias pranešė Ispanija.

([18]) Žr., pavyzdžiui, Valstybės pagalbos veiksmų planas: Mažesnė ir tikslingesnė valstybės pagalba: 2005–2009 m. valstybės pagalbos reformos programa, COM(2005) 107 galutinis, 2005 m. birželio 7 d. priimtas Komisijos.

([19]) Todėl regioninės priemokos nėra neseniai 2008 m. rugpjūčio 6 d. priimtame Komisijos reglamente (EB) Nr. 800/2008, skelbiančiame tam tikrų rūšių pagalbą suderinama su bendrąja rinka taikant Sutarties 87 ir 88 straipsnius (Bendrasis bendrosios išimties reglamentas) (OL L 214, 2008 8 9, p. 3).

(83) Trečia, Komisija atkreipia dėmesį į argumentą, kurį pateikė Ispanija, dėl būtinybės sukurti reikalingą infrastruktūrą mokslinių tyrimų, technologijų ir švietimo srityse. Tačiau vertinamoje byloje Ispanija neįrodė, kad šiuo atveju pagalba, suteikta atskirai bendrovei, ITP, yra būtina žinių infrastruktūrai plėtoti. Be to, Komisija pažymi, kad vertinama priemonė yra individuali pagalba vienai pagalbos gavėjai. Jos poveikis minėtai infrastruktūrai gali būti tik labai netiesioginis.

(84) Galiausiai Komisija nurodo, kad pagalba siekiama prisidėti prie subrangovų tinklo kūrimo. Nors regiono plėtrai tokie tikslai ištiės būtų svarbūs, tačiau žiūrint iš platesnės Europos perspektyvos nėra garantijų, kad prie kiekvienos didelės bendrovės pagerės subrangovų infrastruktūra ar tinklas, ypač tokiame integruotame sektoriuje, kaip aeronautikos sektorius. Tokiame technologiškai specializuotame ir pažangiame sektoriuje, kurio programose dalyvauja įvairūs partneriai iš visos Europos ir pasaulio, ir nėra aišku, ar naudinga kurti subrangovų tinklą remtiname regione, teisingai pastebėta, kad [> 50] % priklausomybė nuo darbo iš užsienio rodo, kad bendrovė labai priklauso nuo tarptautinių partnerių, todėl šis faktas vertintinas kaip rizikos veiksnys.

(85) Todėl Komisija mano, kad ypatinga remtino regiono, kuriame vykdomas projektas, padėtis lemia labai nedidelį rinkos nepakankamumo padidėjimą, ypač todėl, kad nepakanka technologiškai pažangių subrangovų, kurie galėtų būti gyvybingi riziką pasidalijantys partneriai.

7.3. **Išvada dėl rinkos nepakankamumo**

(86) Remdamasi šiais argumentais Komisija gali daryti išvadą, kad vertinamoje byloje nustatomas rinkos nepakankamumas.

8. **SKATINAMASIS POVEIKIS**

(87) Atsižvelgdama į šiame tyrimo etape turimą informaciją, sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių dėl pagalbos skatinamojo poveikio.

8.1. **Pagalbos reikalingumas**

(88) Remdamasi MTTVN sistemos 6 skyriumi Komisija pirmiausia turi patikrinti, ar pagalbos gavėja pateikė prašymą suteikti pagalbą prieš pradėdama MTTV projektą.

(89) Kaip dar minėta 31 ir kt. punktuose, Ispanijos valdžios institucijos nurodė, kad ITP pagalbos paprašė prieš pradėdama vykdyti projektą, todėl ji laikėsi MTTVN sistemos 6 skyriaus antrosios pastraipos nuostatos.

(90) Kaip minėta, Komisijai kilo abejonių dėl sprendimų priėmimo proceso ir dėl pavėluoto pranešimo. Iš Ispanijos pateiktos informacijos galima daryti išvadą, kad priemonė, apie kurią buvo pranešta, yra susijusi su viena pagalbos priemone, suteikta dviem išmokų dalimis. Todėl turi būti vertinamas visos pagalbos skatinamasis poveikis.

(91) Kalbėdama apie sprendimų priėmimo procesą Komisija pabrėžtų, kad dėl tam tikrų bylos sąlygų (kompetencijų perdavimas, dviejų etapų strategija ir perėjimas prie naujų valstybės pagalbos taisyklių) jį šioje byloje vertinti sudėtinga.

(92) Komisija nurodo, kad ji paprastai abejoja dėl priemonės skatinamojo poveikio, jei dėl vieno projekto yra priimami keli sprendimai suteikti pagalbą. Be to, ji abejoja dėl skatinamojo poveikio, jei valstybė priėmė oficialų sprendimą suteikti pagalbą tuo metu, kai projektas jau pasistūmėjęs į priekį. MTTV atveju labai svarbu, kad pagalba darytų poveikį bendrovės veiklai, skatindama bendrovę daugiau ir greičiau investuoti į projektą. Jei tokios įtakos nėra, pagalba nedarys skatinamojo poveikio ir nebus būtina.

(93) Jei valstybė nori, kad pagalba darytų tokį poveikį, ji turi nuspręsti dėl pagalbos: arba oficialiai priimti sprendimą teikti pagalbą, nors ir su sustabdymo nuostata, priklausoma nuo privalomo Komisijos patvirtinimo, kad pagalba suderinama remiantis Sutarties 88 straipsnio 3 dalimi, arba teikti ketinimų raštą ([20]), kuriuo nebūtų sukeliami teisėti lūkesčiai, bet kuris būtų gana aiškus, kad įrodytų valstybės ketinimą paremti projektą.

(94) Be to, Komisija pažymi, kad būtina pagalbos suderinamumo su MTTV projektu sąlyga yra išankstinis pranešimas apie pagalbą remiantis Sutarties 88 straipsnio 3 dalimi. Jei valstybė praneštų apie pagalbą projektui, kuris jau beveik baigtas, tai reikštų, kad valstybė nėra įsitikinusi, ar ji suteiks planuojamą pagalbą, arba ji negali garantuoti, kad pagalba bus suteikta. Jei bendrovė, susidūrusi su tokiu neapibrėžtumu, gali vykdyti projektą ir net jį užbaigti, tikėtina, kad pagalba pačiai bendrovei nėra visiškai būtina.

([20]) Taip pat žr. 31 punktą.

8.2. **Pagrindiniai rodikliai**

(95) Remdamasi MTTVN sistemos 6 skyriumi Komisija visų individualių priemonių atveju turi įvertinti tam tikrus kriterijus, parodančius pagalbos skatinamąjį poveikį ir susijusius su didesniu projekto mastu, sparta ar didesne bendra suma, gavėjo išleidžiama MTTV diegti.

(96) Savo pastabose Ispanijos valdžios institucijos pateikė nemažai faktų, siekdamos įrodyti, kad minėti pagrindiniai kriterijai yra įvykdyti.

(97) Pirma, Ispanijos nuomone, pagalba buvo būtina ITP, kad ji galėtų investuoti lėšas, atitinkančias 12 % projekto išlaidų, todėl padidėjo projekto apimtis ir mastas. Negavusi pagalbos ITP negalėtų tiek daug investuoti ([21]).

(98) Antra, Ispanijos nuomone, pagalba būtų leidusi padidinti projekto spartą. Ispanija teigia, kad *Trent 1000* sukurti reikalingas laikas yra daug trumpesnis už kitų variklių kūrimo laiką.

(99) Trečia, Ispanija pažymi, kad ITP vidutinės išlaidos MTTV darbuotojams (24 %) yra didesnės už sektoriaus vidurkį (19 %). Be to, ITP daug investavo į MTTV pastaraisiais metais, nes santykis tarp MTTV ir apyvartos 2005 m. sudarė 16 %, 2006 m. – 26 %, o 2007 m. – 22 %. Ispanija lygina šiuos skaičius su šio sektoriaus Europos vidurkiu: 2005 ir 2006 m. – 11 %. Ispanija nurodo, kad be pagalbos *Trent 1000* kurti MTTV ir (arba) apyvartos rodikliai atitinkamai 2006 ir 2007 m. būtų sumažėję iki […] % ir […] %.

(100) ITP pateikė išsamią informaciją apie darbuotojus. Ji nurodo, kad, kalbant apie hipotezę, kad negavusi pagalbos ji nebūtų galėjusi vykdyti projekto, ji būtų susidūrusi su sunkumais perkeldama darbuotojus, kurie dirbo su projektu, į kitas […] visos darbo dienos ekvivalento darbo vietas. ITP teigia, kad minimali dalis galėtų būti perkelta į labiau tiriamąjį darbą (mokslinius tyrimai ir technologijos), tačiau jai būtų sunku išlaikyti kitus tyrėjus. ITP nuomone, faktas, kad ji nuolat skiria daug lėšų MTTV, įrodo, kad pagalba daro skatinamąjį poveikį.

(101) Komisija pažymi, kad šių rodiklių vertinimas priklauso nuo alternatyvaus scenarijaus, kuris būtų įgyvendintas negavus pagalbos. Jei pagalba iš tikrųjų leido ITP imtis didesnio projekto, tuomet ji padarė skatinamąjį poveikį projekto mastui ir apimčiai.

(102) Tačiau Komisija pabrėžia, kad skaičiai, susiję su MTTV išlaidomis, nėra vienareikšmiai. Tiesa, kad ITP MTTV išlaidos yra didelės, palyginti su konkurentais šiame sektoriuje, tačiau šis faktas labiau sietinas su tuo, kad ji negauna pajamų iš ankstesnių programų, kaip minėta ([22]), o ne su intensyvia MTTV. Be to, Komisija nesutinka, kad faktas, jog išlaikomos nuolatinės MTTV išlaidos ir darbuotojų skaičius, įrodo, kad pagalba daro skatinamąjį poveikį. Priešingai, įprastomis sąlygomis atrodytų, kad jei pagalba nedaro poveikio MTTV išlaidoms ar MTTV darbuotojams, vadinasi, pagalba labiau skirta remti projektą, kuris keičia ankstesnius jau baigtus projektus, o ne remti naujas pagalbos gavėjo pastangas.

(103) Komisija, vertindama individualios pagalbos priemonę, turi išsamiai įvertinti informaciją, pateiktą valstybės narės ir pagalbos gavėjo, kuri papildo minėtų pagrindinių rodiklių tyrimą.

8.3. **Alternatyvūs scenarijai**

(104) Išsamiai vertindama skatinamąjį poveikį Komisija rėmėsi MTTVN sistemos 7.3.3 punktu.

(105) ITP pateikė informaciją, su kuria ji supažindino bendrovės valdybą, kai nusprendė investuoti į projektą. Dokumentais įrodoma, kad prieš pradėdama derybas su RR bendrovė peržvelgė kelias alternatyvas, kiekvienai iš jų parengė verslo planus, tiek numatančius pagalbą, tiek be pagalbos:

— […] % variklio (visa žemo slėgio turbina),

— […] % (žemo slėgio turbina be tūtos kreiptuvų),

— […] % (žemo slėgio turbina be tūtos kreiptuvų ir sandariklių),

— […] % (galinio guolio korpusas ir diskas); šiuo atveju ITP būtų tik subrangovė.

([21]) Šis argumentas išsamiau aptariamas kitame skyriuje (žr. kitą sprendimo skyrių, 104 ir kt. punktus).

([22]) *Trent 500* ir *Trent 900*, atitinkamai susijusios bylos – C 38/01 ir N 165/03.

(106) Be to, projektas yra galutinis ITP ir RR derybų rezultatas. Tad labai sunku spėti, kokie būtų derybų rezultatai, jei nebūtų suteikta pagalba.

(107) Iš tikrųjų ITP turėjo alternatyvių galimybių, tačiau jos nebuvo susijusios su visiškai kitokiais projektais, nes jos priklausė ir nuo kitos derybų šalies. Be to, remiantis RR pateiktais argumentais, atrodytų, kad ji nebuvo suinteresuota ribotu ITP dalyvavimu (pvz., apie […] %), nes RR tokiu atveju būtų priversta prisiimti daugiau rizikos, kai kuriuos darbus atlikti tiesiogiai ar susirasti kitus partnerius.

(108) Be to, net jei finansiniai projekto apskaičiavimai (su pagalba ar be jos) būtų pristatyti ir ITP valdybai, atrodytų, kad ITP priimant sprendimą dalyvauti projekte buvo atsižvelgta į galimybę gauti pagalbą ([23]).

(109) Galiausiai, remiantis analize, kurią atliko ITP, svarstydama įvairias alternatyvas dalyvauti projekte, atrodytų, kad sprendimas buvo pagrįstas daugiausia kokybiniais (apibendrintais kai kuriose SWOT analizės diagramose), o ne kiekybiniais veiksniais (pavyzdžiui, planuojama vidinė įplaukų norma (VĮN)), kurie taip pat buvo pateikti valdybai. Pažymėtina, kad VĮN yra ne iki galo lyginama su vidutinėmis […] % investicinėmis išlaidomis. 25-iems metams ir 50-čiai metų apskaičiuota VĮN galbūt rodo, kad be pagalbos projektas nebūtų pakankamai pelningas, kad bendrovei vertėtų į jį investuoti. Nedidelė galutinė VĮN, net gavus pagalbą, taip pat patvirtina, kad tikrasis ITP tikslas sutinkant investuoti ir gauti planuojamas nedideles pajamas buvo sustiprinti padėtį rinkoje.

(110) Todėl Komisija pažymi, kad pagalba neabejotinai paskatino ITP investuoti į didesnį projektą, kurio mastas reikalauja ryžtingesnių veiksmų.

(111) Komisija taip pat pažymi, kad sunku tiksliai nustatyti projektą, kuris būtų vykdomas kitu atveju, nes buvo įvairių pradinių alternatyvų, dėl kurių bet kuriuo atveju reikėjo vėliau derėtis su projektui vadovaujančia RR.

(112) Komisija pažymi, kad projektas yra pelningas, kaip įprasta projektams, susijusiems su orlaivių varikliais, nes investicijos į projektą, kuris atneštų nuostolių, prieštarautų bet kokiai verslo logikai. Komisija pažymi, kad tokio pobūdžio projekte pagrindinis bendrovės taikytas rodiklis priimant sprendimą investuoti yra VĮN, kuriai teigiamą poveikį padarė pagalba, nes pagalba leidžia VĮN viršyti vidutines sektoriaus investicines išlaidas.

(113) Komisija pažymi, kad orlaivių variklių projektuose pradinių investicijų suma yra ypač svarbi ir kad bendrasis pinigų srautas tam tikrą laikotarpį yra neigiamas, šiuo atveju – pirmuosius 19 metų.

(114) Galiausiai Komisija įvertino rizikos, su kuria susijęs mokslinių tyrimų projektas, lygį. ITP išvardijo pagrindinius projekto pavojus, kurie yra tokie:

— techninė rizika, susijusi su reikalavimų pirmajam sertifikavimui atitikimu per trumpesnį laikotarpį, palyginti su ankstesnėmis programomis,

— techninė rizika, kad ankstyvuose gamybos etapuose variklį reikės perprojektuoti,

— verslo rizika, kylanti dėl kainų nustatymo politikos (kurios negali kontroliuoti ITP),

— valiutos kurso rizika (nes pardavimo kainos nustatomos doleriais), ir

— rizika, susijusi su vieneto gamybos išlaidomis, kurias *Boeing* nustatė tokias, kad jos verčia […] % mažinti išlaidas, palyginti su ankstesniais varikliais. Šioms išlaidoms didžiausią įtaką daro konstrukcijos naujumas ir žaliavų kaina.

(115) ITP pateikė projekto grynosios dabartinės vertės (GDV) svyravimo apskaičiavimus remdamasi kai kurių šių parametrų pokyčiais. Šie apskaičiavimai rodo, kad GDV gali lengvai tapti labai neigiama, jei prekyba vyksta blogiau, nei tikėtasi, valiutos kursas ne toks palankus arba išauga žaliavos kaina.

([23]) Reikėtų taip pat pažymėti, kad toje pačioje informacijoje daroma nuoroda į galimus sunkumus diskusijose su Komisija, nors ir nurodant, blogiausiu atveju, kai kuriuos sumos ir sąlygų patikslinimus, neminint rizikos, kad gali būti uždrausta teikti visą pagalbą. Tačiau ši nuoroda nesudaro prielaidos atsirasti bendrovės teisėtiems lūkesčiams pačiai gauti pagalbą. Ji tiesiog atspindi bendrovės patirtį dviejose ankstesnėse valstybės pagalbos bylose.

(116) Komisija pažymi, kad projekto rizika yra didelė. Ji teigia, kad ne visi pavojai, kuriuos nurodė ITP, vertinami kaip vienodai svarbūs, pavyzdžiui, valiutos kurso rizika. Be to, Komisija pastebi, kad ITP galėjo pateikti išsamius projekto finansinių aspektų apskaičiavimus, įskaitant jų jautrumą rizikos veiksniams. Tie apskaičiavimai pirmiausia įrodo, kad projektas yra vidutiniškai pelningas, palyginti su vidutinėmis bendrovės investicinėmis išlaidomis. Antra, jie rodo, kad techninė ir verslo rizika yra didelė, ypač lyginant ją su investicijų suma ir planuojamu gauti pinigų srautu.

(117) Remdamasi šiais kriterijais Komisija gali pritarti tam, kad pagalba turėjo skatinamąjį poveikį, nes ji leido ITP dalyvauti projekte tokiu mastu, kuriuo nebūtų galėjusi dalyvauti negavusi pagalbos.

9. **PROPORCINGUMAS**

(118) Siekdama įvertinti priemonės proporcingumą Komisija pirmiausia turi įvertinti reikalavimus atitinkančias išlaidas, t y. ar buvo išsklaidytos abejonės, išreikštos sprendime pradėti procedūrą; vėliau ji turi ištirti pagalbos priemonę, vėl vertindama, ar išsklaidytos išreikštos abejonės; trečia, ji turi patikrinti, ar priemokos už regioną su nepalankiomis sąlygomis ir bendradarbiavimą yra taikytinos projektui; ir galiausiai ji turi apibrėžti pagalbos intensyvumą bei patikrinti, ar ji atitinka MTTVN sistemoje nustatytas sąlygas.

9.1. **Reikalavimus atitinkančios išlaidos**

(119) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejones, susijusias su reikalavimus atitinkančiomis projekto, kuriam suteikta pagalba, išlaidomis:

a) išlaidos pagal mokslinių tyrimų kategorijas buvo klasifikuojamos remiantis teoriniu modeliu ir jos neatspindi tikrų (ir net numatomų) pagalbos gavėjos išlaidų;

b) išlaidų klasifikacijoje išlaidos už tyrimus (nuo parengiamųjų iki bandomosios taikomosios veiklos tyrimų) buvo ypač didelės, palyginti su kitomis išlaidų kategorijomis, ypač atsižvelgiant į kitus variklių kūrimo projektus;

c) abejotini buvo keli konkretūs aspektai: suma, skirta techniniam valdymui pirmaisiais projekto metais, ir su įranga susijusios išlaidos (ypač ten, kur tokia įranga buvo naudojama išskirtinai projektui); ir

d) kai kurios įtrauktos išlaidos, kurios ITP susidarė 2008 ir 2009 m. laikotarpiu, po variklio sertifikavimo.

(120) Komisija išreiškė abejones dėl veiklos klasifikavimo remdamasi pramoninių tyrimų ir bandomosios taikomosios veiklos apibrėžtimis MTTVN sistemos 2.2 skyriaus f ir g punktuose bei savo praktika MTTV srityje ([24]).

(121) Remdamasi MTTVN sistemos 5.1.4 punktu Komisija išreiškė abejonę dėl reikalavimus atitinkančių išlaidų, būtent dėl su įranga susijusių išlaidų.

(122) Atsakydama į sprendimą pradėti procedūrą Ispanija pateikė naują išlaidų klasifikaciją, kurioje atsispindi iš tikrųjų atlikta arba planuojama veikla, pagal kurią sudaryta MTTV kategorijų klasifikacija. Nauja Ispanijos pateikta informacija leido Komisijai išsamiai išanalizuoti kiekvieną projekto dalį ir patikrinti, ar buvo teisingai klasifikuojama MTTV veikla.

(123) Be to, Ispanijos valdžios institucijos pripažino, kad galutinis terminas apsvarstyti reikalavimus atitinkančias išlaidas yra susijęs su orlaivio sertifikavimu. Atsižvelgiant į tai, kad po sertifikavimo susidariusios išlaidos yra nedidelės, jos nedaro didelio poveikio visai išlaidų sumai ar jų paskirstymui tarp MTTV kategorijų.

(124) Ispanija taip pat sutiko laikyti darbą, atliktą nuo variklio sertifikavimo iki orlaivio sertifikavimo, bandomąja taikomąja veikla, o ne pramoniniais tyrimais, nes šis darbas atliekamas su turbinos modulio prototipais.

(125) Ispanijos valdžios institucijos taip pat sutiko įtraukti 100 % darbo, atlikto siekiant tikslų, susijusių su dalių bandymu ([…] EUR), į bandomosios taikomosios veiklos kategoriją. Tai atitinka ir klasifikaciją, taikomą kitiems tikslams, ir apibrėžtį, kurią pasiūlė pati ITP, pagal kurią bandymai, įtraukiami į bendras eksploatavimo valandas (šiai kategorijai priskiriami ir nuovargio bandymai) turi būti laikomi bandomąja taikomąja veikla.

([24]) Ypač projektuose, finansuojamuose pagal MTTV skirtą bendrąją programą – žr. 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą 1982/2006/EB dėl Europos bendrijos mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir demonstracinės veiklos septintosios bendrosios programos (2007–2013 m.) (OL L 412, 2006 12 30, p. 1) ir atsižvelgiant į Komisijos patirtį vertinant valstybės pagalbos bylas orlaivių variklių sektoriuje.

(126) Savo pastabose ITP pritarė Ispanijos pateiktiems argumentams, bet taip pat pripažino, kad jos vidinė apskaitos sistema neleidžia atskirti MTTV išlaidų pagal skirtingas kategorijas. Taip paaiškėjo, kodėl buvo kategorizuojama remiantis, kaip atrodė, teoriniu modeliu. Be to, ITP tvirtino, kad ji pradėjo taisyti savo apskaitos sistemą, kad galėtų skirstyti MTTV išlaidas pagal skirtingas kategorijas, nes to reikalaujama ir pagal Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus (TFAS) ([25]).

(127) Ispanija pateikė pataisytą ir galutinę reikalavimus atitinkančių išlaidų versiją, kuri išdėstyta toliau lentelėje. Visos projekto reikalavimus atitinkančios išlaidos 2005–2008 m. laikotarpiui sudaro 73,567 mln. EUR. Iš jų išlaidos, susijusios su veikla, klasifikuojama kaip pramoniniai tyrimai, sudaro 29,296 mln. EUR (39,8 % visų reikalavimus atitinkančių išlaidų). Bandomosios taikomosios veiklos išlaidos siekia 44,212 mln. EUR (60,1 %). Parengiamieji tyrimai, kurių vertė 59 000 EUR, taip pat įtrauktos į projektą.

Lentelė. Reikalavimus atitinkančios išlaidos

(mln. EUR)

MTTV kategorija	2005	2006	2007	2008	Iš viso
Pramoniniai tyrimai	(…)	(…)	(…)	(…)	29,296
Ekonominio pagrįstumo analizės	(…)	(…)	(…)	(…)	0,059
Bandomoji ir taikomoji veikla	(…)	(…)	(…)	(…)	44,212
Iš viso	[…]	[…]	[…]	[…]	73,567

(128) Atsižvelgdama į Ispanijos pateiktą išsamią informaciją, į tai, kad ji sutiko su pastabomis dėl konkrečių aspektų, susijusių su projekto laikotarpiu ir kai kurių išlaidų tipų klasifikavimu, Komisija gali susidaryti išsamų reikalavimus atitinkančių išlaidų ir jų skirstymo pagal kategorijas vaizdą.

(129) Baigiant pasakytina, kad reikalavimus atitinkančias išlaidas sudaro tik veikla, atitinkanti reikalavimus pagalbai gauti pagal MTTVN sistemos 5.1.4 punktą, tinkamai paskirstyta pagal atitinkamas pramoninių tyrimų ir bandomosios taikomosios veiklos kategorijas, kaip apibrėžta tos pačios sistemos 2.2 skyriuje.

9.2. **Pagalbos priemonė**

(130) Pradiniame pranešime Ispanijos valdžios institucijos ketino taikyti priemonę, kurioje buvo derinamos grąžintino avanso (grąžinant pagrindinę paskolos dalį proporcingai atsižvelgiama į projekto sėkmę) ir lengvatinės paskolos savybės (pagalbos gavėja nemoka palūkanų). Komisija sprendime pradėti procedūrą išreiškė abejones dėl tokios hibridinės priemonės, kuri pagalbos gavėjai suteiktų dvigubą pranašumą, nes avanso rizikos pasidalijimo elementas derinamas su užtikrintu pranašumu, suteiktu nemokant palūkanų. Šie du pranašumai kartu būtų per didelė dovana pagalbos gavėjai.

(131) Grąžintinas avansas apibrėžtas MTTVN sistemos 2.2 skyriaus h punkte. Jo suderinamumo sąlygos nurodytos MTTVN sistemos 5.1.5 punkte.

(132) Lengvatinė paskola – tai paskola, kurios palūkanų norma yra sumažinta (šiuo atveju – nulinė palūkanų norma). Pagalbos elementas – palūkanų, kurių nesumoka pagalbos gavėja, suma, apskaičiuota pagal skirtumą tarp palūkanų rinkos normos, taikomos paskolai, ir faktiškai sumokėtų palūkanų. Šioje byloje palūkanų rinkos norma buvo orientacinė palūkanų norma, prie kurios nebuvo pridėta papildomų bazinių punktų, ir sumokėta nulis palūkanų. Komisija sprendime pradėti procedūrą taip pat išreiškė abejonę dėl palūkanų normos, kuri turėtų būti taikoma apskaičiuojant paskolos pagalbos elementą. Kaip aprašyta toliau, šis aspektas nebeturi reikšmės.

(133) Savo pastabose Ispanijos valdžios institucijos pripažino, kad yra toks dvigubas pranašumas, ir sutiko pataisyti pagalbos priemonę. Valdžios institucijos nurodė, kad jos siūlys teikti pagalbą lengvatinės paskolos pavidalu. Ispanija teigė, kad nusprendė taikyti lengvatinę paskolą tiesiog todėl, kad pagalvojo, jog jai lengviau pritars Komisija.

(134) Tą pačią nuomonę savo pastabose išreiškė ITP. Tačiau ITP taip pat pridūrė, kad ji galėtų pritarti pagalbos priemonei, taikomai grąžintino avanso pavidalu ([26]).

(135) 2007 m. gruodžio 19 d. rašte Komisija užsiminė, kad grąžintinas avansas galbūt užtikrintų daugiau proporcingumo šioje byloje.

(136) Komisija pažymėjo, kad 2007 m. pagalbos priemonę pertvarkius, kaip siūlė Ispanija, į paskolą su nulinėmis palūkanomis, ji suteiktų pranašumą pagalbos gavėjai, nes tokiu atveju verslo rizika būtų iš dalies sumažinta, nes didėtų prekyba varikliais.

([25]) Šie standartai leidžia taikyti skirtingą klasifikaciją sąskaitose išlaidoms, susijusioms su pramoniniais tyrimais, klasifikuojamais kaip išlaidos, ir bandomąją taikomąją veiklą, klasifikuojamą kaip turtas.

([26]) 2008 m. vasario 25 d. rašte ITP pažymi, kad ji prašė „grąžintinos paskolos, jei projektas pavyktų“.

(137) Šioje byloje pagalba būtų vertinama kaip avansas, nes užtikrintų ITP, kad ji turės pakankamai grynųjų pinigų investicijoms, ir sykiu ITP nebūtų reikėję mokėti palūkanų. ITP ne tik būtų sumokėjusi pagrindinę paskolos dalį, bet ir išvengtų papildomo mokesčio, jei projektas pavyktų. Komisija nusprendė, kad toks pranašumas bendrovei per didelis, ir paprašė Ispanijos valdžios institucijų pasiūlyti būdus, kaip sumažinti šį pranašumą – arba keičiant priemonę, arba diegiant nuostatas ir sąlygas, kurios susietų priemonę su rizika.

(138) Be to, Komisija atkreipė dėmesį į tai, kad grąžintini avansai yra rizikos pasidalijimo priemonės, kurios, projektui pasiteisinus, leidžia iš pagalbos gavėjos atgauti didesnę už proporcingą sumą: jei prekybos prognozės pasitvirtins, pagalba bus visiškai grąžinta, įskaitant palūkanas. Jei prekybos apimtys bus mažesnės negu prognozuojama, grąžinama suma bus proporcingai sumažinta ([27]). Jei prekyba seksis geriau negu prognozuota, grąžinama suma viršys gauto avanso sumą.

(139) Vertinant bylą Komisija ir Ispanija padarė išvadą, kad tinkama šios pagalbos rūšies priemonė yra grąžintinas avansas su konkrečiomis toliau išvardytomis sąlygomis.

(140) Pagalbos priemonės struktūra yra pagrįsta Ispanijos valdžios institucijų pateiktais argumentais, kad du sprendimai teikti pagalbą šioje byloje yra dvi tos pačios pagalbos, suteiktos pagal vieną prašymą teikti pagalbą, išmokų dalys.

(141) Pakeistas pagalbos tvarkaraštis pagrįstas šiais elementais.

(142) Pagalba išmokama pagal tvarkaraštį, numatytą dviem išmokų dalims.

(143) Grąžinimas apskaičiuotas remiantis visa ITP gauta pagalba, pakoreguota pagal 2005 m. orientacinę palūkanų normą (4,08 %).

(144) Planuojama galutinė data yra […], kai remiantis ankstesne prognoze bus laikoma, kad patikslinta suma visiškai grąžinta.

([27]) Ir mažiau iškraipoma konkurencija, nes produktas nepateisino lūkesčių.

(145) Pagal pagrįstą variklių pardavimo prognozę numatoma, kad bus parduoti […] varikliai ([…] orlaiviui), neskaičiuojant keičiamų variklių. Šis skaičius minimas ITP vidiniame verslo plane, kurį ji pateikė valdybai, atsižvelgdama į jos sprendimą investuoti į projektą.

(146) Pagalbos grąžinimas turi būti susiejamas su eurų suma už parduotą variklį; suma už variklį svyruos šitaip: iki […] parduotų variklių (40 % galutinės prognozės) ITP mokės […] EUR už kiekvieną variklį; nuo […] iki […] variklių (iki 85 % galutinės prognozės), ITP mokės […] EUR už kiekvieną variklį; nuo […] iki […] variklių (galutinė prognozė), ITP mokės […] EUR.

(147) Nustatydama šias sumas Ispanija atsižvelgė į faktą, kad pirmieji varikliai parduodami su didesne nuolaida. Ji taip pat atsižvelgė į projekto pinigų srautą, kuris jau yra neigiamas pirmaisiais metais, nes pradinė investicija yra labai didelė, o prekyba vykdoma bent dvidešimt metų.

(148) Kai pasitvirtins planuojama prognozė, kad bus parduoti […] varikliai, ITP mokės papildomą sėkmės mokestį (1 % nuo apyvartos), siejamą su kiekvieno variklio pardavimu iki 2043 m. ([28]).

9.3. **Regioninė priemoka**

(149) Ispanijos valdžios institucijos pripažįsta, kad pagal nuo 2007 m. sausio 1 d. galiojančią MTTVN sistemą remtinuose regionuose vykdomiems projektams negalima skirti regioninės priemokos. Tačiau jos nurodė, kad norėtų skirti tą priemoką bent už 2006 m. reikalavimus atitinkančias išlaidas.

(150) Vertindama Komisija gali tik remtis taisyklėmis, kurias ji išdėstė ir kurios pateiktos MTTVN sistemoje. Todėl svarstymai apie galimą žalą projektui, kuri atsirastų dėl fakto, kad projektas vykdomas remtiname regione, turi būti įrodyti ir į juos reikia atsižvelgti vertinant rinkos nepakankamumą ir skatinamąjį poveikį.

(151) Kaip minėta, visa pagalba turi būti vertinama remiantis MTTVN sistemoje taikomomis taisyklėmis. MTTVN sistema nebesuteikia galimybės didinti pagalbos intensyvumą projektams, kurie vykdomi remtinuose regionuose. Todėl Komisija nesutinka, kad pagalbos intensyvumą sudarytų tokia priemoka.

([28]) MTTV sistemoje aiškiai numatoma, kad jeigu projektas įgyvendintas sėkmingiau už pirmiau apibūdintą sėkmingą rezultatą, atitinkamai valstybei narei reikėtų suteikti teisę prašyti, kad būtų išmokėta suma, didesnė už avansą (žr. 5.1.5 punkto šeštą pastraipą).

9.4. **Bendradarbiavimo priemoka**

(152) Ispanijos valdžios institucijos nurodė, kad, jų nuomone, projektui, apie kurį pranešta, turėtų būti galima suteikti priemoką už tarptautinį bendradarbiavimą. Jie teigia, kad ITP dalyvauja tarptautiniame projekte *Trent 1000* varikliui kurti ([29]).

(153) MTTVN sistemos 5.1.3 punkto b papunktyje labai tiksliai apibrėžiamos sąlygos, kuriomis projektui gali būti skiriama papildoma priemoka už tarptautinį bendradarbiavimą: „Įgyvendinant projektą veiksmingai bendradarbiauja ne mažiau kaip dvi viena nuo kitos nepriklausomos įmonės ir laikomasi šių sąlygų: […]projekte bendradarbiaujama […] tarpvalstybiniu lygiu, tai yra mokslinių tyrimų ir taikomoji veikla vykdoma ne mažiau kaip dviejose skirtingose valstybėse narėse“.

(154) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė dvi abejones: a) Komisija abejojo, kad ITP ir RR gali būti laikomos viena nuo kitos nepriklausomomis įmonėmis, nes RR yra ITP akcininkė, turinti beveik 47 % jos akcijų; ir b) projekto, apie kurį pranešta, visa MTTV veikla negalėjo būti vykdoma už Ispanijos ribų.

9.4.1. *ITP ir RR nėra viena nuo kitos nepriklausomos įmonės*

(155) Ispanija pateikė įvairių argumentų, pagrindžiančių šių dviejų įmonių savarankiškumą.

(156) Jos nuomone, ITP dalyvauja projekte kaip riziką pasidalijanti partnerė, panašiomis sąlygomis kaip ir kiti partneriai: faktas, kad sutarties sąlygos yra tos pačios kaip ir kitų RRSP, įrodytų, kad ITP yra to paties lygio kaip ir kiti RRSP, su kuriais RR nėra susijusi akcininkų ryšiais.

(157) Antra, Ispanijos nuomone, jei ITP nebūtų savarankiška, ji negalėtų dirbti su RR konkurentais, kaip antai *General Electric* ir *Honeywell*.

(158) Trečia, RR valdo tik 47 % akcijų, o tai nėra kontrolinis akcijų paketas, palyginti su 53 % akcijų, valdomų kito akcininko – *Sener Aeronautica*. RR paskirti valdybos nariai sudaro mažumą (keturi iš devynių), o likusius akcininkus paskyrė didžiausias akcininkas.

([29]) Ispanija taip pat teigia, kad tokia priemoka buvo leistina ankstesnėse bylose, susijusiose su ITP.

(159) Galiausiai, Ispanijos nuomone, savarankiškumą taip pat įrodo ITP ir RR derybų trukmė dėl projekto – kol buvo pasiektas susitarimas, derybos truko dvejus metus.

(160) Šiuos argumentus savo pastabose pateikė ir ITP. Be to, remiantis ITP duomenimis, jos nepriklausomybė nuo RR yra akivaizdi, nes ITP prekyba su RR sudaro tik 25 % jos 2008 m. apyvartos, ir ji vis mažėja.

(161) 2007 m. gruodžio 19 d. rašte Komisija taip pat prašė RR nuomonės klausimu, ar ITP ir RR galėtų būti laikomos viena nuo kitos nepriklausomomis įmonėmis. Remiantis RR pateikta informacija „ITP yra teisiškai ir finansiškai nepriklausoma bendrovė ir […] jos RR nekontroliuoja. […] Nepaisant to, ITP yra svarbi RR partnerė tam tikrose nekarinėse programose, būtent *Trent 500* ir 900 variklių kūrimo programose, ir RR valdo ITP akcijų paketą iš dalies todėl, kad siekia apsaugoti savo interesus tose bendradarbiavimo programose ir padėti plėsti ITP kaip nepriklausomą aeronautikos sektoriaus dalyvę (ir partnerę)“.

(162) RR taip pat rašo, kad „santykių su ilgalaikiu nepriklausomu strateginiu partneriu, kuris gali pasidalyti riziką, turi konstravimo pajėgumų ir skiria išteklius, kūrimas yra logiškas ir įprastas originalios įrangos gamintojų (toliau – OĮG), dalyvaujančių kuriant ir gaminant dujų turbinas, žingsnis“.

(163) Komisija išsamiai įvertino ITP ir RR santykius. RR yra svarbi akcininkė (47 % akcijų), skirianti kelis valdybos narius. RR nariai susilaiko balsuojant, kai aptariami RR projektai, tačiau, antra vertus, jie dalyvauja priimant sprendimus dėl strategijų.

(164) Antra, Komisija pažymi, kad ITP dalyvavo keliuose kituose RR projektuose (*Trent 1000* yra trečias didžiausias variklis, kurį kuriant dalyvauja ITP).

(165) MTTVN sistemos nuostata, susijusi su „savarankiškumu“, aiškintina kaip besiskirianti nuo „nekontroliuojamumo“. Kitaip sakant, nepakanka to, kad vienos įmonės nekontroliuoja kita įmonė, kad būtų galima teigti, jog pirmoji įmonė nepriklausoma nuo antrosios.

(166) Pagal analogiją su mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimu (MVĮ) ([30]) tarpusavyje kapitalu susijusios įmonės (šiuo atveju 47 % akcijų) turėtų būti laikomos susijusiomis įmonėmis. Jos vis dar gali būti laikomos savarankiškomis susijungimų kontrolės tikslais ([31]) arba apskaitos taisyklių požiūriu, nes ITP nėra įtraukta į RR atsiskaitymus.

(167) Svarbus aspektas šiuo atveju yra tas, kad dvi susijusios įmonės, veikiančios tame pačiame sektoriuje, gali lengvai bendradarbiauti. Tai pasitvirtina, jei panagrinėjamas esminis aspektas, t. y. ar ITP ir RR susiduria su sunkumais bendradarbiaudamos MTTV projektuose.

(168) RR investavo į ITP būtent siekdama išplėtoti stabilius ilgalaikius santykius ([32]) – o tai įprastas dalykas šiame sektoriuje tarp OĮG ir jų pagrindinių partnerių. Pavyzdžiui, RR nurodo, kad *Snecma* ir MTU atitinkamai yra ilgalaikiai *General Electric* bei *Pratt&Whitney* partneriai.

(169) Šioje byloje ITP ir RR seniai bendradarbiauja orlaivių variklių srityje. Vertinamas projektas – tai RR kuriamas trečiasis didelis variklis, šiame projekte ITP dalyvauja kaip svarbi partnerė (ir visada dėl tos pačios dalies – žemo slėgio turbinos). Pati RR pripažįsta, kad dėl šio dalyvavimo ankstesniuose projektuose vėliau bendradarbiauti iš tiesų lengviau ir sklandžiau.

(170) Vertindama ITP suteiktą pagalbą, padedančią jai dalyvauti kuriant *Trent 500* ([33]), Komisija pažymėjo, kad pirmasis reikšmingas ITP dalyvavimas kuriant RR variklį laikytinas tarptautiniu bendradarbiavimu, tačiau jame nebuvo numatyta jokia speciali priemoka. Tačiau, kaip pripažino RR, dalyvaujant tolesniuose projektuose kaupiamos papildomos abipusės žinios, kurios palaipsniui mažina su bendradarbiavimu susijusius sunkumus.

(171) Dvi susijusios bendrovės, sudariusios stabilią ilgalaikę partnerystę, bendradarbiaudamos nesusiduria su problemomis. Todėl Komisija padarė išvadą, kad ITP ir RR negali būti laikomos nepriklausomomis viena nuo kitos bendrovėmis, kaip apibrėžta reikalavime dėl bendradarbiavimo priemokos MTTV projektams.

9.4.2. *Projekto, apie kurį pranešta, MTTV bus vykdoma tik Ispanijoje*

(172) Vis dėlto nėra įvykdyta ir antra sąlyga, susijusi su projekto tarptautiniu pobūdžiu.

(173) Ispanijos valdžios institucijos teigia, kad Komisija turėtų vertinti visą variklio kūrimo projektą, o ne tik jo dalį, kurią vysto ITP.

(174) MTTVN sistemos 5.1.3 punkto b papunkčio antrojoje įtraukoje reikalaujama, kad MTTV būtų vykdoma ne mažiau kaip dviejose skirtingose valstybėse narėse. Šioje byloje vertinamą projektą sudaro žemo slėgio turbina, kurią kuria ITP. Dauguma MTTV veiklos, atitinkančios projekto reikalavimus, vykdoma tik Ispanijoje, o reikalavimus atitinkančios išlaidos ITP susidaro jos gamyklose.

(175) Baigdama Komisija mano, kad šiai pagalbai negalima taikyti bendradarbiavimo priemokos, nes ITP ir RR negali būti laikomos savarankiškomis įmonėmis, o MTTV veikla vykdoma daugiausia Ispanijoje.

(176) Tačiau, kaip ir anksčiau, rašydama apie regioninę priemoką ([34]), Komisija pažymi, kad bendradarbiavimo priemokos netaikymas neturi praktinės reikšmės, nes pagalbos intensyvumas išlieka žemesnis už MTTVN sistema nustatytą lygį.

9.5. **Pagalbos intensyvumas**

(177) Remiantis MTTVN sistemos 5.1.5 punktu, taikomas pagalbos intensyvumas MTTV projektams, finansuojamiems grąžintinais avansais, yra 60 % – pramoniniams tyrimams ir 40 % – bandomajai taikomajai veiklai. Kaip minėta, prie vertinamo projekto negalima pridėti priemokų.

(178) Kaip minėta, projektą sudaro apie 39,82 % pramoninių tyrimų ir apie 60,18 % bandomosios taikomosios veiklos. Todėl bendras didžiausias pagalbos intensyvumas siekia 47,93 % ([35]).

(179) Atsižvelgiant į tai, kad bendros reikalavimus atitinkančios išlaidos sudaro 73,567 mln. EUR, o pagalbos suma, kurią iš pradžių ketino skirti Ispanijos valdžios institucijos, sudarė 36850 mln. EUR (dviejų sprendimų dėl pagalbos suma), galutinis pagalbos intensyvumas būtų buvęs 50 %, t. y. viršijęs didžiausią leistiną intensyvumą.

([30]) Komisijos rekomendacija 2003/361/EB (OL L 124, 2003 5 20, p. 36).
([31]) 2004 m. sausio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (EB Susijungimų reglamentas) (OL L 24, 2004 1 29, p. 1).
([32]) RR teigia: „RR sukūrė produktyvius darbo santykius su ITP ir ITP išsamiai susipažino su RR darbo praktika, procedūromis, priemonėmis ir metodais“.
([33]) Byla C 38/01 (OL L 61, 2004 2 27, p. 87).
([34]) Žr. 149–151 punktus.
([35]) 60,1 × 40 % + 39,82 × 60 % = 47,93 %.

(180) Todėl Ispanijos valdžios institucijos pripažino, kad perklasifikavusios reikalavimus atitinkančias išlaidas, kaip minėta 119–129 punktuose, jos turėjo sumažinti pagalbos sumą siekdamos atsižvelgti į didžiausią pagalbos intensyvumą. 2008 m. rugsėjo 18 d. rašte Ispanija nurodė, kad galutinė pagalbos suma bus 35,2624 mln. EUR. Ispanija taip pat pateikė persvarstytą išmokų sumokėjimo ir grąžinimo tvarkaraštį, pagrįstą elementais, nurodytais 141–148 punktuose.

(181) Todėl pagalba neviršija pagal MTTVN sistemą nustatyto didžiausio pagalbos intensyvumo.

9.6. **Išvada dėl proporcingumo**

(182) Komisija gali daryti išvadą, kad reikalavimus atitinkančių išlaidų klasifikavimas, pakeista pagalbos priemonė ir patikslinta pagalbos suma užtikrina, kad pagalba išliks proporcinga ir minimali. Be to, šios sąlygos, panašios į palyginamose bylose taikomas sąlygas ([36]), taip pat užtikrina, kad pagalba bus visiškai grąžinta įprastomis rinkos sąlygomis, įskaitant palūkanų normas ar netgi didesnę sumą, jei prekyba viršys prognozes.

10. **POVEIKIS KONKURENCIJAI**

(183) Sprendime pradėti procedūrą Komisija siūlė atitinkamą rinką byloje laikyti orlaivių variklių rinka, t. y. pasauline rinka. Ji paprašė suinteresuotųjų šalių pareikšti nuomones šiuo klausimu.

(184) Komisija primena, kad orlaivių variklių sektoriuje dalyvauja trys dideli originalios įrangos gamintojai (OĮG) – RR, *General Electric* (toliau – GE) ir *Pratt&Whitney* (toliau – PW), kurie vadovauja variklių kūrimo programoms. Antrame lygmenyje yra pirmos eilės partneriai (*Snecma*, MTU, *Avio* – Europoje, MHI, IHI ir KHI – Japonijoje ir pan.), kurie daugeliu atvejų yra užmezgę ilgalaikius santykius su vienu OĮG (pavyzdžiui, *Snecma* su GE) arba įgyvendina projektuose su įvairiais OĮG (pavyzdžiui, *Volvo*). ITP yra mažiausia iš pirmos eilės partnerių.

(185) Ispanijos valdžios institucijos nurodė, kad tarptautinėje orlaivių variklių dalių rinkoje ITP yra mažesnė dalyvė už kitus konkurentus (Europoje – *Rolls Royce*, *Snecma*, *Avio*, *Volvo*, MTU ir pan.). Todėl pagalba rinkai padarytų labai nedidelį poveikį, atsižvelgiant į mažą ITP užimamą rinkos dalį, siekiančią tik [5–10] % mažesnės dujų turbinų rinkos, kuri sudaro mažą didesnės variklių rinkos segmentą. Kaip minėta sprendime pradėti procedūrą, žemo slėgio turbinos yra svarbiausia variklio dalis, tačiau jų rinkos negalima tiesiog laikyti atskira rinkos dalimi dar ir todėl, kad turbinas gali kurti arba dideli OĮG, arba pirmos eilės partneriai.

(186) Be RR, procedūroje nedalyvavo jokia kita suinteresuotoji šalis. Atsižvelgdama į tai, kad sprendimas pradėti procedūrą buvo viešai paskelbtas ir į nedidelį šio sektoriaus dalyvių skaičių bei jų dydį (visos įmonės didelės), Komisija iš to, kad nepateikta jokių pastabų, daro išvadą, kad nė vienas konkurentas nėra susirūpinęs, kad ši pagalba gali iškraipyti veiklumo paskatas, įgyti įtaką rinkoje arba išlaikyti neveiksmingas rinkos struktūras.

(187) Kadangi konkurentai ar kitos trečiosios šalys nepasisakė ir ITP užima labai mažą rinkos dalį. Komisija gali daryti išvadą, kad poveikis konkurencijai būtų labai mažas.

11. **RR SUTEIKTA NETIESIOGINĖ PAGALBA**

(188) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonę dėl galimos netiesioginės pagalbos, kurią priemonė, apie kurią pranešta, galėjo suteikti RR – variklio gamintojai. Komisija pažymėjo, kad RR gali būti potenciali pagalbos gavėja, nes ji vadovauja *Trent 1000* kūrimui ir valdo didelę ITP akcijų dalį. Komisija taip pat pažymėjo, kad šiame vertinime gali būti atsižvelgiama į ypatingas bendradarbiavimo sąlygas, kurioms pagalba galėjo padaryti poveikį.

(189) Jau savo pastabose pranešimo procese Ispanijos valdžios institucijos nurodė, kad, jų nuomone, neteikiama jokia netiesioginė pagalba, nes pinigai, kuriuos ITP sumokėjo įmonei RR kaip prisijungimo mokestį ([37]), yra iš jos nuosavų išteklių ir nėra susiję su projekto reikalavimus atitinkančiomis išlaidomis.

(190) Komisijai sprendime pradėti procedūrą paprašius, Ispanijos valdžios institucijos vėliau pateikė visus atitinkamus dokumentus, susijusius su ITP ir RR bendradarbiavimu, būtent 2003 m. susitarimo memorandumą ir rizikos ir įplaukų dalijimosi susitarimą.

(191) Ispanija ir ITP pareiškė, kad CDTI ir ITP sutartis aiškiai rodo, kad reikalavimus atitinkančios išlaidos yra tik tos, kurios susidarė įgyvendinant projektą, ir į jas neįtraukiami ITP įmonei RR sumokėti mokesčiai.

([36]) Bylos *Eurocopter* N 186/06, *Turbomeca* N 447/07 arba *Rolls-Royce Deutschland* N 195/07.

([37]) Tai įprasta sektoriaus praktika, kad RRSP moka OĮG prisijungimo mokestį.

(192) Antra, Ispanija nurodė, kad CDTI griežtai kontroliuos sutarties įgyvendinimą ir išmokės pagalbos sumą ITP tik tuomet, kai išlaidos bus pagrįstos dokumentais.

(193) Galiausiai Ispanija teigė, kad RR ir ITP verslo santykiuose taikytos kainos yra identiškos toms, kurios taikytos kituose RRSP susitarimuose.

(194) Savo pastabose RR pirmiausia išsamiai aprašė OĮG ir galimų RRSP derybų procesus, kuriuose buvo lygiagrečiai diskutuojama su įvairiais partneriais Europoje ir užsienyje. Šiose diskusijose atskiros dalys neaptariamos, net jei yra kai kurios pagrindinės technologijų sritys, kuriose OĮG neieško partnerių, tačiau ten įvairiais lygiais diskutuojama ir jie gali dalyvauti. RR taip pat nurodė, kad dėl partnerių indėlių į programą – kuriuos gali sudaryti RRSP grynieji pinigai, inžineriniai darbai ir teikiamos paslaugos bei kuriamos detalės – deramasi ir jie nustatomi programos pradžioje.

(195) RR patvirtino, kad derybos vyko objektyviai, visiškai laikantis komercijos principų, kaip ir su kitais RRSP. Ji aprašė susitarimą su ITP, kuris atitinka susitarimus, sudarytus su kitais visateisiais RRSP ([38]), kuriant *Trent 1000*. RR įrodė, kad bendras ITP indėlis nesuteikia RR jokio finansinio pranašumo.

(196) Galiausiai RR pareiškė, kad ji negaus naudos iš pagalbos, kurią Ispanija suteikė ITP, nes ji bus naudojama tik Ispanijoje, remiant ITP veiklą, susijusią su žemo slėgio turbina. RR gautų naudos tik išsimokėdama dividendus, kuriuos gauti ji turi teisę kaip akcininkė.

(197) Beje, Komisija pažymi, kad šie argumentai taip pat patvirtina, kad bendradarbiavimo priemoka netaikytina (žr. 172–176 punktus). Kadangi ITP yra vienintelė pagalbos gavėja, ji prisiima visas reikalavimus atitinkančias išlaidas. MTTVN sistemos 5.1.3 punkto b papunkčio i punkto pirmoje įtraukoje nurodoma, kad jokia atskira įmonė negali prisiimti daugiau nei 70 % reikalavimus atitinkančių išlaidų, o šiuo atveju akivaizdu, kad tokių išlaidų niekas neprisiima.

(198) Vertindama šiuos argumentus Komisija pirmiausia pažymi, kad Ispanijos dokumentuose ir šalių pateiktoje informacijoje nurodoma, kad dėl RRSP susitarimo tarp ITP ir RR iš tiesų buvo deramasi pagal verslo taisykles.

([38]) RR nėra susijusi su šiomis bendrovėmis jokiais akcininkų ryšiais.

(199) Antra, Komisija pažymi, kad reikalavimus atitinkančios išlaidos susidarė tik Ispanijoje ir kad į reikalavimus atitinkantį projektą nebuvo įtrauktos išlaidos, susijusios su RR veikla arba veikla, atlikta RR patalpose.

(200) Trečia, Komisija pripažįsta, kad RR, kaip akcininkės, padėtis nesuteikia jai pranašumo iš ITP suteiktos pagalbos, kitaip nei pranašumas, susijęs su ilgalaikės partnerystės sudarymu.

(201) Komisija taip pat pažymi galinti teigti, kad OĮG suteikiamas pranašumas, jei jų RRSP gauna pagalbą, kuri leidžia RRSP investuoti daug daugiau į pagrindines variklių kūrimo programas ir pačias OĮG, kad būtų galima pasidalyti su tomis programomis susijusią riziką.

(202) Kita vertus, Komisija pažymi, kad toks pranašumas yra neišvengiamai nedidelis, jei palygintume jį su visomis OĮG investicijomis į tas programas. Pranašumas būtų dar mažesnis, jei palygintume jį su visu variklių rinkos dydžiu ir bendra OĮG apyvarta.

(203) Vis dėlto atrodo, kad šio pranašumo neįmanoma išreikšti skaičiais, nes jo kiekybinę išraišką reikėtų pagrįsti palyginimu su programų organizacijų alternatyviais scenarijais, atsižvelgiant į derybų, susijusių su RRSP, sudėtingumą.

(204) Be to, Komisija pažymi, kad šis pranašumas nereiškia, kad valstybės lėšos perduodamos OĮG, ypač šioje byloje, kai visos reikalavimus atitinkančios išlaidos susidarė Ispanijoje.

(205) Kadangi valstybės lėšos neperduodamos, o pranašumas yra ribotas ir neišreiškiamas skaičiais, Komisija gali daryti išvadą, kad RR neteikiama netiesioginė pagalba, atsiradusi dėl ITP suteiktos Ispanijos paramos.

12. **PUSIAUSVYROS TYRIMAS**

(206) Pagal MTTVN sistemos 7.5 punktą, atsižvelgdama į teigiamus ir neigiamus veiksnius, Komisija palygina priemonės poveikį ir nustato, ar susiję iškraipymai neigiamai veikia prekybos sąlygas, pažeisdami bendrą interesą.

(207) Šioje byloje Komisija mano, kad pagalba daro teigiamą poveikį tiek, kiek ji sprendžia rinkos nepakankamumo problemą, kad ji daro skatinamąjį poveikį pagalbos gavėjai ir kad ji suteikta tinkama priemone, kuri užtikrina, kad pagalba bus proporcinga.

(208) Be to, Komisija mano, kad neigiamas priemonės poveikis yra ribotas, nes pagalbos sukeltas konkurencijos iškraipymas nėra didelis ir neišstumia konkurentų investicijų, ji nepadidina įtakos rinkoje ir neišsaugo neveiksmingos rinkos struktūros.

(209) Lygindama šiuos požymius Komisija dar pažymi, kad Ispanijos valdžios institucijos sutiko sumažinti reikalavimus atitinkančių išlaidų sumą, persvarstyti jų klasifikavimą, pertvarkyti pagalbos priemonę ir sumažinti bendrą pagalbos sumą.

(210) Ispanijos valdžios institucijos kasmet pateiks ataskaitą, kaip įgyvendinama pagalba, leidžiančią Komisijai kontroliuoti priemonę.

(211) Baigdama Komisija gali teigti, kad vertinamos pagalbos pusiausvyros tyrimas yra teigiamas.

13. **IŠVADOS**

(212) Todėl, remdamasi minėta informacija, Komisija daro išvadą, kad ji neturėtų prieštarauti 35,2624 mln. EUR pagalbai, kurią Ispanija ketina suteikti ITP kurti žemo slėgio turbiną, skirtą *Trent 1000* varikliui, kurį RR sukūrė orlaiviui *Boeing 787*.

(213) Galiausiai Komisija mano, kad Ispanijos suteikta pagalba nėra susijusi su RR teikiama netiesiogine pagalba,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

35 262 400 EUR dydžio valstybės pagalba, kurią Ispanija ketina suteikti ITP, yra suderinama su bendrąja rinka.

Todėl pagalbą leidžiama įgyvendinti.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Ispanijos Karalystei.

Priimta Briuselyje, 2008 m. spalio 21 d.

Komisijos vardu

Neelie KROES

Komisijos narė